

18. BRICS YENİ DELHİ LİDERLER ZİRVESİ

Özge Emine ÖZÇELİK

Misafir Araştırmacı

Analiz No : 2026 / 41

22.09.2026

Hindistanın dördüncü dönem başkanlığını yaptığı BRICS Zirvesi, 12-13 Eylül 2026 tarihlerinde başkent Yeni Delhide gerçekleştirildi. Dayanıklılık, İnovasyon, İşbirliği ve Sürdürülebilirlik için İnşa teması altında düzenlenen zirvenin sonunda Yeni Delhi Deklarasyonu kabul edildi. 140 maddeden oluşan deklarasyonda küresel yönetişim reformu, ekonomik ve finansal işbirliği, uluslararası barış ve güvenlik, yerel para birimleriyle ticaret, sınır ötesi ödeme sistemleri, yapay zeka, sağlık ve enerji gibi birçok başlık ele alındı.

2026 Zirvesi, BRICSin son yıllarda geçirdiği genişlemenin ardından gerçekleştirilen önemli toplantılardan biri oldu. 2023 Johannesburg Zirvesinde alınan genişleme kararı sonrasında Mısır, Etiyopya, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri gruba katılmış, Endonezyanın 2025 yılında üyeliğinin resmileşmesiyle BRICSin üye sayısı 11e yükselmişti. Bunun yanında Belarus, Bolivya, Küba, Kazakistan, Malezya, Nijerya, Tayland, Uganda, Özbekistan ve Vietnam partner ülke statüsünde geçtiğimiz seneden bu yana BRICS çalışmalarına katılmaktadır.[1] Böylece Yeni Delhi Zirvesi, ilk olarak Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrikanın oluşturduğu BRICS yapısından daha geniş bir ülke grubunun aynı çatı altında bir araya geldiği bir ortamda gerçekleştirildi.

Zirvenin dikkat çeken tarafı yalnızca BRICSin ulaştığı ekonomik büyüklük veya üye sayısı değildi. Zirvede dış politika öncelikleri ve uluslararası gelişmelere yaklaşımları birbirinden farklı olan ülkeler ortak bir deklarasyon üzerinde uzlaşabildi. BRICS üyeleri Çin ve Hindistan arasındaki gerilim akla gelirken, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirliklerinin de Orta Doğudaki bölgesel meselelerde farklı politikalar izlediği bilinmektedir. Rusyanın Batı ülkeleriyle ilişkileri savaş ve yaptırımlar nedeniyle gerilmişken, Hindistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve diğer bazı üyeler ABD ve Avrupa ülkeleriyle ekonomik ve siyasi ilişkilerini sürdürmektedir. Buna rağmen bu ülkeler 140 maddelik bir metin üzerinde ortak bir zemin oluşturabilmiştir.

BRICSin genişleyen yapısıyla birlikte farklı siyasi, ekonomik ve güvenlik önceliklerine sahip ülkelerin aynı platformda yer alması üyelerin uluslararası meselelerde aynı görüşü paylaşmasını zorlaştırmaktadır. Yeni Delhi Deklarasyonu da böyle bir ortaklığın bulunmadığını göstermektedir. Deklarasyonda ülkelerin farklı ulusal pozisyonlarına saygı gösterilmesi ve uluslararası anlaşmazlıkların diyalog, istişare ve diplomasi yoluyla çözülmesi gerektiği vurgulanmıştır.[2] Dolayısıyla BRICS içerisindeki işbirliğinin farklı görüşlere sahip ülkelerin üzerinde anlaşabilecekleri konuların belirlenmesi üzerinden ilerlediğini görmekteyiz.

Yeni Delhi Deklarasyonu, BRICS ülkelerinin siyasi farklılıklarına rağmen hangi alanlarda ortak hareket edebildiğini de göstermiştir. Ekonomik ve finansal işbirliği, ticaret, sınır ötesi ödeme sistemleri, yapay zeka, enerji, sağlık ve tedarik zincirleri gibi alanlarda ortak çalışmaların geliştirilmesi vurgulanmıştır. Bu kapsamda yerel para birimleriyle ticaretin artırılması, sınır ötesi ödeme sistemlerinin daha uyumlu hale getirilmesi ve gelişmekte olan ülkelerin küresel finans sistemindeki temsilinin güçlendirilmesi öne çıkan başlıklar arasında yer almıştır. Yeni Kalkınma Bankasının yerel para birimleriyle finansman kapasitesinin geliştirilmesi de bu yaklaşımın bir parçasıdır. Bununla birlikte zirvede ortak bir BRICS para birimi oluşturulmasına yönelik bir karar alınmamış, bunun yerine yerel para birimleri ve alternatif ödeme mekanizmaları üzerinden finansal işbirliğinin geliştirilmesi üzerinde durulmuştur. Yapay zeka alanında ise ortak çalışmaların artırılması ve gelişmekte olan ülkelerin teknolojik kapasitesinin güçlendirilmesi gündeme getirilmiştir.[3]

BRICS Batı merkezli uluslararası düzene alternatif bir yapı olarak gündeme gelse de Yeni Delhi Zirvesi, platformun yalnızca bu çerçevede ele alınamayacak kadar farklı ekonomik ve siyasi ilişkileri aynı yapı içerisinde bulundurduğunu göstermiştir. BRICSin kuruluşundan itibaren küresel ekonomik ve siyasi sistemde gelişmekte olan ülkelerin ağırlığının artırılması hedeflenmiştir. Ancak bugün platform içerisinde ABD ve Avrupa ülkeleriyle ekonomik, siyasi ve güvenlik ilişkilerini sürdüren ülkeler de bulunmaktadır. Hindistanın ABD ile savunma ve teknoloji alanlarındaki işbirliğini sürdürmesi ve QUAD içerisinde yer alması, Brezilyanın ABD ve Avrupa Birliği ile ekonomik ilişkilerini devam ettirmesi ve Endonezyanın BRICS üyeliğinin yanında ABD ve Avrupa ile ticaret ilişkilerini sürdürmesi, BRICS üyelerinin Batı ile ilişkilerini kesmeden platform içerisinde yer alabildiğini göstermektedir.

Bu farklılıklar zirve sırasında liderlerin açıklamalarına da yansımıştır. Hindistan Başbakanı Narendra Modi, BRICSin herhangi bir ülkeye karşı konumlanmak yerine farklı ülkelerle ilişkileri dışlamayan bir uzlaşı anlayışıyla ilerlemesi gerektiğini vurgulamıştır.[4] Vladimir Putin, BRICSin küresel ekonomideki ağırlığına dikkat çekerek bu kapasiteyi G7 ile karşılaştırmış ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesini öne çıkarmıştır.[5] Xi Jinping, BRICSin uluslararası güvenlik meselelerinde daha etkin bir rol üstlenmesi gerektiğini belirterek Orta Doğuda yeni bir güvenlik mimarisinin oluşturulması çağrısında bulunmuştur.[6] İran Cumhurbaşkanı Mesud Pezeşkiyan ise ABD ve İsrail'in İran'a yönelik saldırılarını gündeme getirerek BRICS'in ulusal egemenliğin ve güç kullanmama ilkesinin korunmasında daha etkili bir rol üstlenmesi çağrısında bulunmuştur.[7] Bu açıklamaların ardından kabul edilen Yeni Delhi Deklarasyonu farklılıklara rağmen üyelerin ortaklaşabildiği başlıklar üzerinden şekillenmiştir.

Yeni Delhi Deklarasyonunda Gazze ve Filistin meselesine geniş yer verilmiş, Gazzede ateşkesin korunması, insani yardımın ulaştırılması ve iki devletli çözüm temelinde bağımsız bir Filistin devletinin kurulması desteklenmiştir. İsrailin Lübnandaki askeri varlığına ilişkin çağrıların yanı sıra Suriye, Sudan ve Kübadaki gelişmelere de yer verilmiştir. Buna karşılık Ukrayna Savaşı deklarasyonda doğrudan yer almamıştır.[8] 2025 Rio de Janeiro Deklarasyonunda Ukraynadaki çatışmaya ilişkin ülkelerin kendi ulusal pozisyonlarının bulunduğuna değinilmişken[9], Yeni Delhi Deklarasyonunda Ukrayna, Rusyanın Ukraynadaki savaşı veya bu savaşa ilişkin yaptırımlar ayrı bir başlık altında ele alınmamıştır. İran konusunda da benzer bir durum görülmektedir. Zirvenin yapıldığı dönemde ABD ve İsrail ile İran arasındaki savaş devam ederken, deklarasyon Orta Doğudaki gerilime genel ifadelerle değinmiş ve taraflara azami itidal çağrısında bulunmuştur. Ayrıca sivil altyapıya ve Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının denetimindeki nükleer tesislere yönelik saldırılardan duyulan endişe dile getirilmiştir. Ancak ABD veya İran doğrudan isimlendirilmemiştir.[10]

BRICSin uluslararası sistemdeki rolününe daha geniş bir açıdan bakıldığında Küresel Güney ülkelerinin uluslararası kurumlarda daha fazla söz sahibi olma taleplerini dile getirebildikleri bir platform haline gelmektedir. Yeni Delhi Deklarasyonunda gelişmekte olan ülkelerin Birleşmiş Milletler, IMF, Dünya Bankası ve diğer uluslararası kuruluşlardaki temsilinin artırılmasına yönelik çağrıların tekrarlanması da bunu göstermektedir.[11] Buradaki temel talep, mevcut uluslararası kurumların yerine yeni kurumlar oluşturulmasından ziyade, mevcut kurumların gelişmekte olan ülkelerin artan ekonomik ve siyasi ağırlığını daha fazla yansıtmasıdır.

Dolayısıyla BRICSin ortaya çıkardığı tablo, kesin ittifaklardan ziyade çok yönlü ilişkilerin daha fazla önem kazandığı bir uluslararası düzene işaret etmektedir. Ülkeler bir taraftan belirli güvenlik ve ekonomik ortaklıklarını sürdürürken diğer taraftan farklı platformlarda yeni işbirlikleri geliştirebilmektedir. BRICS de bu çok taraflı ilişkiler ağının önemli platformlarından biri haline gelmektedir.

Türkiye açısından bakıldığında BRICS içerisinde henüz partner üye olmasa da BRICSin genişleyen yapısı ve Türkiyenin farklı ekonomik ve siyasi platformlarla ilişkileri, bu oluşumun Ankara açısından takip edilmesini gerektirmektedir. Özellikle Asya ile Avrupa arasındaki ticaret ve ulaştırma bağlantılarının güçlendirilmesi, Türkiyenin Orta Koridor üzerinden üstlenebileceği rol ve Çinin Kuşak ve Yol Girişimi ile Avrupa arasındaki bağlantıların geliştirilmesi ekonomik açıdan öne çıkan başlıklardır. BRICSin ticaret, ulaştırma, enerji ve finans alanlarında geliştirmeye çalıştığı işbirliği mekanizmaları Türkiyenin bu alanlardaki konumuyla kesişmektedir. Türkiyenin bölgesel güvenlik alanındaki ilişkileri de bu çok yönlü yapıyla birlikte değerlendirilebilir. Türkiye, Pakistan ve Suudi Arabistan arasında imzalanan Mekke Ortak Savunma Anlaşması kapsamında 31 Ağustos 2026 tarihinde İstanbulda Stratejik Siyasi ve Savunma Komitesinin ilk toplantısı gerçekleştirilmiş ve üç ülke arasındaki savunma işbirliğinin kurumsallaştırılması yönünde adımlar atılmıştır.[12] Türkiyenin farklı bölgesel ve uluslararası platformlarda ekonomik, siyasi ve güvenlik ilişkileri geliştirmesi, BRICSin farklı aktörlerle ilişkileri dışlamayan yaklaşımıyla örtüşmektedir. Bu açıdan BRICSin Türkiye için önemi yalnızca olası bir üyelik üzerinden ele alınmamalıdır. Türkiyenin Asya, Avrupa, Orta Doğu ve Türk dünyasıyla

geliştirdiği ilişkiler farklı ekonomik ve siyasi platformlarda aynı anda yer almasını mümkün kılmaktadır. BRICS de bu platformlardan biri olarak Türkiyenin özellikle ticaret, enerji, ulaştırma ve finans alanlarındaki ilişkileri açısından önem taşıyabilir. Benzer şekilde Türkiyenin Orta Koridor ve Kuşak ve Yol arasındaki bağlantılarda oynayabileceği rol BRICS ülkeleriyle ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi bakımından yeni imkanlar ortaya çıkarabilir.

2026 Yeni Delhi Zirvesi bu nedenle BRICSin tek bir siyasi çizgide birleşmiş bir bloktan ziyade, farklı çıkarların bir arada bulunduğu bir işbirliği platformu olduğunu göstermiştir. BRICSin gelecekteki ağırlığı da büyük ölçüde bu farklılıkların nasıl yönetileceğine bağlı olacaktır. Genişleyen üye yapısı, ortak hareket etmeyi zorlaştıran farklılıkları beraberinde getirirken aynı zamanda daha geniş bir ekonomik ve siyasi etki alanı oluşturmaktadır. Bu nedenle BRICSin ortaya çıkardığı yeni yapı, üyelerin bütün konularda aynı düşünmesini değil, farklılıklarını koruyarak belirli alanlarda birlikte hareket edebilmesini sağlamaktadır. Yeni Delhi Zirvesi, BRICSin uluslararası sistemdeki yerini belirleyecek temel unsurun da bu ortak zeminin ne kadar somut sonuç üretebileceğini göstermesi açısından önemli olacaktır.

*Resim: BRICS India 2026

[1] About Us, BRICS India 2026, https://www.brics2026.gov.in/about-us/

[2] BRICS New Delhi Declaration: Building for Resilience, Innovation, Cooperation and Sustainability, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026, https://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/brics-new-delhi-declaration-building-for-resilience-innovation-cooperation-and-sustainability-september-12-2026/

[3] BRICS New Delhi Declaration, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026.

[4] PM chaired the BRICS session on Inclusive Global Governance and Strengthening Multilateralism, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026, https://www.pmindia.gov.in/en/news_updates/pm-chaired-the-brics-session-on-inclusive-global-governance-and-strengthening-multilateralism-september-12-2026/

[5] BRICS Business Forum, President of Russia, Kremlin, 11 Eylül 2026, http://en.kremlin.ru/events/president/news/80737

[6] Full text of Chinese President Xi Jinping's speech at Session I of the 18th BRICS Summit, Government of the Peoples Republic of China, 13 Eylül 2026, https://english.www.gov.cn/news/202609/13/content_WS6aa6203ac6d00ca5f9a0d2b0.html

[7] Tolga Akbaba, İran Cumhurbaşkanı, ülkesine yönelik yaptırımlarla mücadelenin BRICS ülkelerinin önceliği olduğunu söyledi, Anadolu Ajansı, 12 Eylül 2026, https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-cumhurbaskani-ulkesine-yonelik-yaptirimlarla-mucadelenin-brics-ulkelerinin-onceligi-oldugunu-soyledi/4055129

[8] BRICS New Delhi Declaration, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026.

[9] Rio de Janeiro Declaration, BRICS Brazil 2025, 6 Temmuz 2025, https://brics.br/en/documents/presidency-documents/250705-brics-leaders-declaration-en.pdf

[10] BRICS New Delhi Declaration, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026.

[11] BRICS New Delhi Declaration, Prime Ministers Office, Government of India, 12 Eylül 2026.

[12] Mekke Ortak Savunma Anlaşması Stratejik Siyasi ve Savunma Komitesi'nden ortak açıklama, TRT Haber, 31 Ağustos 2026, https://www.trthaber.com/haber/gundem/mekke-ortak-savunma-anlasmasi-stratejik-siyasi-ve-savunma-komitesinden-ortak-aciklama-955482.html

Yazar Hakkında :

TED Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden 2026 yılında mezun olmuştur. Ek dalını Uluslararası İlişkiler alanında yapmıştır. Ekim 2025 □□□□ beri Avrasya İncelemeleri Merkezi □□□□ Misafir Araştırmacı olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖZÇELİK, Özge Emine. 2026. "18. BRICS YENİ DELHİ LİDERLER ZİRVESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2026 / 41. Eylül 22. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Analiz/18-BRICS-YENI-DELHI-LIDERLER-ZIRVESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır